

SZEKELY-UDVARHELY

szam. Mell. dnb
AZ UDVARHELYMÉGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZEKELYUDVARHÉLYI „SZEKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenként kétszer: vasárnap és osztoztörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetemi tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon szám 15.

Egy példány 10 fillér.

Telefon szám 15.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SZÁSZ ENDRÉ

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sor a 1 K. A nyílt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. szám.

Koldusok és árvák.

Alig lehet olyan szivtelen ember, aki elszomorodva nem látja a nyomos, beteges arcu, kiéheztelt embertársait.

A templomok bejáratainál, az utcasarkokon és a házak kapui előtt dideregve mormolja száz meg száz nyomorult az Ur imáját, melyben esdekelve, siralmas hangon mondogatja: „mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma!...“ És ha a könyörület sziv által nyújtott alamizna kiaszott tenyerébe hull, szeretettel emeli ajkához, csókjával illeti a száraz kenyeret vagy a durva fillért. Ha pedig a zsugori félrelőki a feléje nyújtott kalapot; ha az elbizakodott küszöbéről elüzi az éhségtől gyötört nyomorékot, akkor is békével türi sorsát, epedve tekint az újabb jövevény felé és reménykedve nyul a másik kilincs után, mert hiszen ő koldus, neki megsértődnie nem szabad, az ő osztályrésze a béketérés.

Akad-e város vagy falu, melynek ily százalomraméltó alakjai ne volnának? Nem!... Minden községben láthatjuk a vándorzó nyomorékokat, botorkáló öregeket, a vakokat és hülyéket, — az Istennek e szerencsétlen teremtéseit.

Minden helységben találunk koldust, kit a társadalom kebeléből kivetett; kire undorodva tekint a szalonok hölgye, iszonyodva a boldog állapotban levő anya; irgalom nélkül a fősvény. Pedig hát a koldusok is Isten képmásai és emberek, mint mi vagyunk... Vajjon miért kell hát baromhoz hasonló sorsban részesülniök!?

A nyomorba jutott embernek miért kell a finnyás természetükben undort keltenie; miért kell a boldog állapotú anyának e nyomorékoktól irtóznia és a fősvény, zsugori embernek rettegnie!?

Gondolkozzunk erről az okvetlenül megoldásra váró kérdéssel, mely szégyenfeltja az emberiségnek...

Vizsgáljuk meg az ügyet közelebbről. Vajjon nem önmagunkban, a társadalom vezető elemeiben van-e az ok; nem épen a társadalom-e a hibás vagy bűnös és nem a társadalom előkelői-e a felelősek Isten és emberek előtt azért, hogy a nyomor az utcán, a köztereken,

a templomok és házaink küszöbén s mindenütt, ahova te kintünk, arcunkba kergeti a szégyen pirját?!

Elismerjük, erős szavakat használunk talán, de minden betű az igazságot mondja. Mert hiszen módjában állana a társadalomnak, sőt nemcsak városunk komolyan gondolkozni tudó intéző köreinek, hanem még az egyes községeknek is, hogy e szót: koldus örökre töröljék, lehetetlenné tegyék az ehhez fűződő fogalmat egyszer és mindenkorra.

Ahol lehet társadalmi uton, a községi szegényalapok felhasználásával állítsák fel a menedékházakat. Teremtsenek ott-hont sorsüldözött, keresetkétlen és nyomorék embertársainknak. Szüntessék meg e szégyenletes jelzöt: *koldus*.

A „Szekely-Udvarhely“ hasábjain több alkalommal küzdöttünk ez emberbaráti eszme megvalósításáért — eredménytelenül. Nem akarjuk elhinni, hogy társadalmunk körében, a jó érzésű embereknél, kiáltó szavunk nyomtalanul maradt volna. Hiszszük, hogy az eszme él, csak alszik s épen azért ébresztgetjük: hátha lábra kapna és teljesítene humánus feladatát mindnyájunk megnyugvására, örömeire s az emberiség gyönyörűségére.

Hiszen a menedékházak felállításával elejét vehetjük annak, hogy olyanok, akik munkabírók, nem koldulhatnak; a csavarogtól, kik leginkább azért házalnak, hogy ami kezükhöz közel áll, elemelhessék, megszabadulunk; a különféle nyavalyák terjedése is gátolva lesz, mert a koldusok mindenféle megfordulnak és különböző betegségek csiráit terjeszthetik; a mindennapi zaklatástól is kímélve leszünk. A főök azonban az, hogy a menedékházak felállításával a nyomor enyhítve legyen; a kik már annyira elöregedtek, hogy koldulni sem képesek, ne kényszerüljenek éhezni, dideregni, sőt ami borzasztóbb, férgek között az ólban, vagy valamely félreeső helyen kinlódni, mint az már nem egy esetben nyilvánvaló lett...

Mindenütt van teljesen vagyontalan árva és akad olyan szülő is, aki gyermekeit elhagyja, mert nem akarja vagy nem képes eltartani. Ez ártatlan gyermekek kegyelem ke-

nyerre szorulnak, avagy hatóságilag dajkaságba adatnak. Minden esetben rettenetes az állapotuk. Ételük az, ami a kutyáé, ruházatuk az utcáról felszedett rongy. Sem testükkel, sem lelkükkel nem törődik senki. Az eltartó felszedi a díjat, vesz belőle saját gyermekének ruhát, kenyeret, a kis árvát pedig étlen, szomjan hagyja. A nyomorult nyáron az utca porát eszi, télen a sült tök héján rágódik; piszokkal, fekélyekkel és férgekkel van borítva kis teste. Irgalom a jó Istentől, ha magához veszi az ilyen elátkozott senki gyermekét.

Azért is szükséges tehát a menedékház felállítása, mert az öreg anyókák, kik ott lesznek, majd a szülő nélkül maradt gyermekeket szépen ápolgatják, nevelgetik. Tisztán tartják őket, ruháskájukat megvarrják, betegségeikben pedig gondozzák. De nemcsak e gyermekekre ügyelnek fel, hanem különösen nyáron át a nagy munkaidőben és máskor is a szülők bizalommal vihetnék hozzájuk kicsinyeiket s míg távol vannak, addig ügyelnek rájuk és megetetik.

Az állami kö- és agyagipari szakiskola épülete amugy sem felel meg immár nagytratóró hivatásának. Kérelmezzük, hátha Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter Ő nagyméltósága ezt egy vármegyei szegények házának átengedné.

Ott van közel a városi sétatér. A menedékház lakói közül a legöregebb is képes volna nyár idején a locsolás végzésére, gyomlálásra, fatisztogásra és a többi kerti munka elvégzésére. A kerti munka idején tehát a sétatér létesítendő parkjait gondozná. Eddig ugyanis parlagon hevert. Télen pedig kosár, lábtörő, szakajtó, tollfosztás, kóctépés más efféle munkákat teljesíthetnének. Az erőteljesebbek ezenkívül még az utcákat és közttereket is söpörhetnék, a járdákról a havat és sarat felkotorhatnák. Munkájuk által fontosságukat megkönynyitenék, sőt sem az egyesek, sem a lakosság nagyobb terhére nem lennének.

Ezek után nem magasztos emberbaráti kötelességet teljesítené-e a társadalom, ha a menedékházat fölállítja? Nem lenne-e szép hivatása e humánus intézménynek, melyben az aggok apró munkával és az ár-

vák nevelésével foglalkoznának?...

Buzduljon fel városunk és vármegyénk társadalmának minden rétege; az arra hivatottak minél előbb vegyék kezükbe az ügyet és teljesítsék az emberiség e legszebb kötelességét! A nemcsak cél megvalósítására törekedjék minden ember, szegény és gazdag egyaránt, mert hisz nem újabb teher, nem újabb adó lesz ez, hanem a könyörület által eddig is nyújtott alamizna egyedül célszerű, gazdaságos felhasználtatása, melyet a Mindenható ezerszeresen visszafizet...

Lássuk, ki lesz a kezdeményező! Mi követjük és oldala mellett küzdünk!

Nemzeti népnevelés.

Irta: Halász Ferenc miniszteri tanácsos.

Nyelvben és érületben egységes magyar nemzeti állam! Ez a főcél, amely felé mindannyiunknak okos tervszerűséggel, szivós kietartással törekednünk kell. Azt a természetadta csodás keretet, amely szép hazánkat a Kárpátok bércével és a Duna-Dráva hullámaival körülövezi be kell töltenünk testvéries érzelmű, egymást megérteni tudó magyar nemzettel.

Ha ezt a célt elérhetjük, ezer éves fennállásunk örök időkre biztosítva van. Ha azonban bábeli nyelvzavar és ellenségeskedés dunná tovább is közéletünket, menthetetlenül szétzúllunk, más nagy nemzetmolochook zsákmányaivá leszünk.

Ámbár az alkotmányos korszak beállta óta letelt 40 év alatt népoktatásunk kétségtelenül nagy arányokban fejlődött, mégis e téren bizony még nagyon sok a tennivaló. Elég, ha csak azt említem, hogy a magyar anyaországban a hat éven felül való népességnek még mindig 38-6 százaléka nem tud írni, olvasni és hogy az anyaország népességének jó 40 százaléka nem beszéli az állam nyelvét.

Pedig az elvitázhatatlan, hogy nemzetünk jövőjét egyéb más tényezők mellett csak úgy biztosíthatjuk, ha a nép millióit a magyar hazafias irányu és a közéletre is kiható népnevelésben részesítjük.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter áthatva a nemzeti irányu népoktatás nagy fontosságától, korszakos jelentőségű népoktatási törvényeivel biztosította, hogy bizonyos idő mulva az ifju nemzedék nemcsak az írás-olvasásban, de az állam nyelvének ismeretében és hazafias szellemben is

kifogástalan készségre és érzületre fog jutni.

Apponyi gróf kormányzásának sulypontját a nép művelésére fordítja; és alig három évi miniszterisége alatt oly eredményeket ért el, melyek a legvérmesebb reményeket is felülmulják.

Megalkotta a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és felekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. t.-cikket, mely minden iskolától az államellenes irányzatok kerülésén felül még azt követeli, hogy a magyar címernek és zászlónak, a magyar történelmi emlékeknek és ennek révén a hazafias szellem pozitív ápolásának tért nyisson; hogy az állami nyelv tanításában elérje azt a minimális eredményt, mely az 1879. XVIII. t.-c. szándékának megfelel és ezzel a nemzeti összeforradás ügyét szolgálja; és hogy a tanító a magyar király, magyar haza és magyar alkotmány iránti hűségét esküvel megerősítse. A tanítói fizetés kielégítésére nyújtott állami segély feltételül pedig még azt kívánja a törvény, hogy minden államsegélyes iskolában a magyar nyelv, számtan, a magyar földrajz, magyar történelem és alkotmánytan a miniszter által kiadott tanterv szerint és az általa jóváhagyott tankönyvek segítségével taníttassék. A törvény végrehajtása érdekében gondoskodott Apponyi miniszter az állami felügyelet hatékony kiterjesztése felől, és nincs kétség aziránt, hogy ezen törvény által a magyar hazafias irányú népnevelés terjesztésében néhány év múlva igen örvendetes eredményeket fogunk tapasztalni. Itt megemlítjük, hogy a községi és felekezeti néptanítók fizetésének kiegészítésére az állam 1909-ik évben már 8 és fél millió koronát fordít.

Másik nagy alkotása Apponyi miniszternek az állami elemi népiskolai tanítók illetményeinek szabályozásáról és az állami népiskolák helyi felügyeletéről szóló 1907. évi XXVI. t.-cikk. Az állami népoktatás hazánkban elsőrangú kulturpolitikai jelentőséggel bír, mert az eddigi tapasztalatok fényesen igazolták, hogy az egységes magyar nemzeti állam megteremtésében az állami népoktatás egyike a leghatásosabb eszközöknek. A közoktatási kormányzatnál tradicionális elv, hogy sehol sem erőszakolja az állami népoktatást, amely önmagától is oly népszerű és vonzó erővel bír, hogy községeink vetélkedve kérelmezik népoktatásuknak állami kezelésbe való vételét. Az állami népoktatásnak nagyarányú fejlődését mi sem igazolja nyomatékosabban, mint az az adat, hogy ezelőtt 13 évvel, 1895. évben csupán 1500 állami tanítónk volt és akkor az állami oktatásra csupán 4 millió korona költség fordított, míg az 1909. évi állami költségvetésben, az az év őszén megnyíló új állami iskolákkal együtt 7 ezer állami tanító illetménye van felvéve és az állami oktatás összes költségei 15,834.515 koronára rugnak. Meg kell említenem, hogy ezen rendkívül nagy emelkedés legnagyobb aránya éppen Apponyi gróf kultuszminiszter kormányzásának idejére esik. Ez az egy körülmény is fényesen igazolja,

mennyire szíven viseli Apponyi gróf az állami népoktatást azon egyedüli helyes értelemben, hogy mindenütt, ahol a községi vagy más felekezeti iskolafenntartók összerejükből nem képesek, vagy más okokból nem akarnak a magyar állam érdekeinek megfelelő népoktatást létesíteni és fenntartani, oly helyeken az állam vonul be mint iskolafenntartó, és az állam nagy erkölcsi és anyagi erejével biztosítja a vallás-erkölcsi alapon nyugvó magyar nemzeti népoktatást. Megemlítem, hogy az állami elemi népoktatásban immár félmillió tanköteles részesül oktatásban. Azt csak futólag említem, hogy az 1907. XXVI.-c. az állami tanítókat állami tisztviselőknek minősítette és számukra a mi anyagi viszonyainkhoz mérten olyan javadalmazást biztosított, amely a művelt nyugat nem egy nemzetével kiállja a versenyt.

Szociális szempontból nagy fontossággal bír Apponyi miniszter, harmadik népoktatási törvénye az elemi népoktatás ingyenességéről. Ennek a törvénynek, amely 1909. év szeptember hó 1-én lép életbe, az a célja, hogy az elemi népoktatásban a tanítás teljesen ingyenes legyen, vagyis hogy a tankötelesek semmiféle címen tanítási díjat ne fizessenek. Az általános tankötelezettséget népoktatási alaptörvényünk már 40 év előtt kimondotta, mégis sajnálattal kell megállapítanunk, hogy tanköteleseinknek csak 79.5 százaléka jár iskolába és így hatszáz ezernél több tanköteles oktatás nélkül nő fel. Ezen türethetetlen állapot egyik okát a tandíjszedésben is kell keresnünk. Apponyi miniszter tehát azonnal elvből kiindulva, hogy az általános tankötelezettséggel egyáltalában nem fér össze, hogy az ezt teljesítő szülőktől az iskola tanítási díjat szedjen, megalkotta az elemi népoktatás ingyenességéről szóló törvényt. A tandíjból eddig befolyt évi jövedelmet, amely összesen 3.400.000 koronát tesz ki, ezentul bizonyos feltételek mellett az állam fogja az iskolafenntartóknak kárpótolni. Reméljük, hogy az ingyenes népoktatás jelentékenyen fokozni fogja az általános tankötelezettség érvényesítését.

Ugyanezen törvényben gondoskodott a miniszter az elemi népoktatásban szervezendő ifjusági könyvtárak felől és e tekintetben a külföldi államok népoktatási rendezését felülmulta.

Mindezen törvényeknek szerves kiegészítőjéül szolgál az a törvényjavaslat, melyet Apponyi miniszter a múlt nyáron a gazdasági népoktatás rendezéséről a képviselőház elé terjesztett. Ezen javaslat szerint a gazdasági népoktatásnak az a célja, hogy a 13—15 éves, mindkét nembeli tanulókat eddigi ismereteikben megerősítse és továbbképzésük mellett a gazdaság egyes ágaiiban oly mértékben begykorolja, hogy a fiúk, mint leendő földművesek, okszerűleg kezelhessék birtokukat vagy mint gazdasági munkások keresetképeségüket fokozzák; a lányok pedig mint jövőben gazdasszonyok és családanyák a munkakörükbe eső gazdasági ágakban és háztartásban megkivántató tudnivalókkal megismerkedjenek s a főbb teendőket elsajátítsák.

Nem szükséges bővebben indokolni, hogy a gazdasági népoktatásról szóló törvény, amelyhez hasonló törvény még nincs a civilizált államokban, éppen hazánkban, ahol a nép tulnyomó zöme földműveléssel foglalkozik, vagy közigazgatási, mint szociális és nép művelődési szempontból elsőrangú jelentőséggel bír.

Ime ez Apponyi gróf harmadfél-évi miniszterkedésének törvényhozási eredménye. Ezeknek jelentőségét még az is fokozza, hogy nemzetünk az általános választói jog behozatalával korszakos átalakulás előtt áll. Mennél inkább kiterjeszthetjük népoktatási törvényeink végrehajtásával a hazafias szellemű és a közéletre is kiható népművelődést, annál biztosabban haladhatunk elő a legkiterjedtebb választói jog mellett is a magyar nemzeti állam konszolidációjában.

A nemzeti irányú hazafias népoktatást Apponyi miniszter a tanköteles koron túl is biztosítani és terjesztetni kívánja az iskolán kívüli oktatás rendezésével. Az erre vonatkozó munkálatok folyamatban vannak.

Ha még azt megemlítem, hogy Apponyi miniszterisége alatt a kultuszárca költsége több mint 30 millióval emelkedett, kimutattam, hogy a hazafias irányú népoktatás terén Apponyi miniszter rövid kormányzása ideje alatt többet tett, mint amennyit a legvérmesebb reménnyel is várhattunk.

Az egységes magyar nemzeti állam kiépítésére a népkultura biztosan meg van alapozva. Ez uton haladva s ha még a többi tényezők is harmónikusán közreműködnek, — a második ezer év dicsősége biztosítva van.

Falusi dráma a mezőn.

A pálinkának szerepeltetnie kell.

— Saját tudósítónktól. —

Málnási Pál fenyédi lakos fuvaros-ságból él. Az elmúlt kedden is a Klein Zsigmond cég szekelyvársági fatelepéről deszkát szállított Székelyudvarhelyre.

Utközben a szekelybetlenfalvi határon, éppen a határpataki hídnál találkozott Gábor Ferenc máréfalvi lakossal, aki Székelyudvarhelyről, hova tűzifát szállított, üres szekérral hazafelé hajtott.

A két szekely szekereinek tengelye összeakadt, de minden nagyobb kár nélkül megszabadultak.

Málnásinak ez azonban nem volt elég; boszút akart állani az üres szekérral kellőképpen előle ki nem tért Gábor Ferencen. Kiszabadította egyik lovát a vonósíjából s annak hámfájával neki rohant, de Gábor Ferencé azon kérésére, hogy ha kárt tettek — megfizetik, csak az urát ne bántsa, Málnási — látszólag — lecsendesült és így utnak, indultak...

Málnási alig ment ötven lépésnyire, újból káromkodni kezdett. Leszállott szekereéről s az előbbi módon ismét elővett hámfával kezében vissza szálladt Gábor Ferenchez, aki ökrös szekérral lévén, a minden alapos ok nélkül feldühödött Málnási elől menekülni nem tudott.

Hiába jajveszékelt a három asszony, kik Gábor szekereivel mentek, Málnási oly erővel csapott jobb szeme fölött a szerencsétlen ember

fejére, hogy az menten eszméletlenül össze esett. Orrán és száján ömlött a vér.

Gábor Ferencé és a két asszony hóval addig dörzsölték, míg magához tért s a szekérral hazafelé indultak.

Fenyéd és Máréfalva községek között Gábor Ferenc ismét rosszul érezte magát. Egyet fordult és eszméletét veszítve, a földre esett.

Itt az asszonyok Olasz Jakab segítségét kérve, bejutottak Máréfalvára, hol Olasz lakásán elhelyezték a súlyosan sebesített embert, ki ágyban fekvé mintegy másfél óráig volt teljes eszméletlenül.

Később György Lázár plebános a szegény embert a halottak szentségében részesítette. A lelkes vigasztalój szavai után láthatólag kissé jobban érezte magát.

A nagy csoportosulás láttára, az éppen szolgálatban levő Kutaj László csendőrőrsvezető is megjelent. De már ekkor az őrsvezető kérdéseire igen nehezen tudott néhány szót felelni. Csupán annyit mondott fájdalmas nyöszörgéssel:

— Málnási Pál... A szekerek összeakadtak... és erejét végkép elveszítvén, kiszendettem.

Kutaj őrsvezető a tanukat kikérdezte s azonnal Fenyéd községbe sietett.

Málnási éppen akkor érkezett haza Székelyudvarhelyről. Súlyos tettét töredelmesen bevallotta. Azzal védekezett, hogy Székelybetlenfalván a Peter Dénes korcsmájában éhgyomorra egy deci pálinkát ivott s valószínűleg annak hatása hozhatta oly rendkívüli indulatba. Peter Dénes korcsmája a tett színhelyétől, mintegy 4—500 lépésnyire lehet.

Eddig van a szörnyű, megrázó történet, mely a rendelkezésünk alatt álló adatokból megállapítható volt. Az eset további részleteit a büntető bíróság van hivatva összegyűjteni.

És itt befejezettnek is tekinthetnők újságírói feladatunkat, hogyha az a deci pálinka ezuttal a Peter Dénes korcsmájában maradt volna. Így azonban ismételtelen — éppen szekely testvéreink jól felfogott érdekében s e szomorú eset alkalmából is — hangoztatjuk: óvakodjanak a szeszitalok használatától, mely életüket, becsületüket és mindent elpusztít, a mi utjába kerül.

Gazdakörök rovala.

Kaszálóink helyes gondozásáról.

Tudvalevő dolog az, hogy a boronálás a rétre igen jó hatása van, mely körülmény a következőkben leli magyarázatát. A rétet alkotó különböző füvek és herefélék gyökere a feltalajt annyira behálózza és megtömiti, hogy az jóformán teljesen légjárhatatlanná válik és a gyökér rendszeres életműködése csak igen lassan mehetne végbe boronálás nélkül. Továbbá a gyökér tápanyagfelvételénél szereplő savak a talaj legfelső rétegében tulságosan felhalmozódnának s ki nem válthatván az egyes kényesebb természetű igényesebb fűfélék szinylődését, elhalását eredményeznék, minek megint természetszerű következménye lenne az, hogy a kipusztult jobb füvek helyét lassan-lassan gyomok, mohafélék, egyszóval csekély takarmány ér

s folytonos terjedésükkel veszélyeztetnék a még meglevő értékesebb fűfeléket is.

Ha azonban a rétek kellő ápolásban részesülnek, az igényesebb fűfelék is megtalálják életfeltételeiket, jobban elterjednek, a herefélék évről-évre nagyobb területet foglalnak le, elnyomják a rosszabb minőségű fűveket s ha ezen felül még egyes értékesebb növények magvának elvetéséről is gondoskodunk, rétünk a legkitünőbb takarmányt termő növényekből fog állani. Ezért van olyan nagy jelentősége a rétek rendszeres boronálásának, a melynek keresztülvitelére a legalkalmasabb idő az őszi és tavasz.

A rétek boronálásán kívül nem szabad megfeledkeznünk azok rendszeres trágyázásáról sem, mely célra legmegfelelőbb a folyók termékeny iszapja. Ennek hiányában komposzttrágya alkalmazandó réteinkre, káilit tartalmazó trágyaszerekkel, mint fahamuval, 40 százalékos káilitrágyasóval, esetleg káinittal keverten, már annyival is inkább, mert a szénatermesztésben tömérdek káliumot viszünk el, melynek pótlásáról valami módon gondoskodni kell.

E módok azok, amelyek helyes keresztülvitelétől függ réteink jó minősége.

Népet pusztító élelmiszer.

Egy igen gyakran használt és nélkülözhetetlen élelmiszer veszélyességére kell reámutassunk. Ez pedig az úgynevezett ecetszesz (ecetsav), melyet a legkisebb falusi szőlősnél is könnyen beszerezhet a nép. Mitán ezt az alapjában véve mérgező hatású szert külföldről importálják hozzánk, eltekintve méregváltótól, vásárlásával még hazafiatalanságot is cselekszünk. Külföldre adjuk filléreinket, mely évenként milliárdokat jelent.

Mióta a pompás zamatu, jó házi-és gyümölcs-ecet használatát az ecetsav, ez a méregital váltotta fel, székely népünk egészségét, gyermekeinek biztonságát, nagy mértékben veszélyezteti.

Udvarhelyvármegye területén, jelenleg egyetlen község sincs, a hol ezt a mérgező élelmiszert nem használnák. Míg a szomszéd Háromszék vármegyéből kitiltotta maga a községség, mert nem veszi és nem használja s így a boltokban sem árulták.

Vármegyénk területén is valószínűleg azért terjedhetett el annyira és eddig azért nem küszöbölték ki, mivel ecetgyártásunk banyalóban volt. Másfelől meg senki sem törődött a szegény nép egészségének az ecetszesz révén történő megromlásával.

Mostanában két ecetgyár is létesült megyénkben s különösen a székelyudvarhelyi mintaszerű berendezéssel bír és hatóságilag állandóan ellenőrizve lévén, megfelelő egészséges jó ecetet készít, a honnan az egész vármegye közönsége szükségleteit beszerezheti.

Hiába küzdünk az alkohol meszesekítható káros következményei ellen, ha az ecetszesz mérgező tulajdonságát figyelmen kívül hagyjuk. A nép legtöbb ételében az ecetszeszt fogyasztja, ez pedig marja, égíti és rája belső szerveit és vágyódást kelt benne a pálinka után, melyet mint ellenszert használ, hogy azután valóságos alkoholistá legyen.

Majd a naptárakban és más reklámközvetítő módokon hirdett éreklételen „uruságok”-hoz fordul s

mikor saját egészségét valósággal így önkéntesen tönkretette, csak azután fordul arra hivatott orvoshoz, megy a kórházba, hol a túlhaladott veszély miatt már alig, vagy éppen nem segíthetnek rajta.

Minden pap, tanító és jegyző a gondjaira bizott nép érdekében cselekszik, ha alkalmas módon megmagyarázza e veszélyes élelmiszer, az ecetszesz, ecetsav káros hatását s jóindulatu utbaigazításaival felvilágosítja közönségét e méreg soha helyre nem hozható veszélyeiről.

Vármegyénk agilis alispánját és polgármesterünket szabályrendelet alkotására kérjük. Adózzák meg közigazgatásilag is az ecetszeszt.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Lapunk t. olvasóit** székely hazafias bizalommal kérjük, szíveskedjenek a „Székely-Udvarhely” előfizetési díját, valamint az esetleges hátralékot a már megküldött postatakarék-pénztári befizetési lap felhasználásával haladéktalanul utalványozni, hogy lapunkat továbbra is akadály nélkül küldhessük. Teljes tisztelettel: **A kiadóhivatal.**

— **Gróf Majláth** erdélyi püspök ez évi első körlevelében megható szavakkal eseteli a délolaszországi és szicíliai földrengés pusztításait. Az első segítő ebben a csapásban is — mondja a kegyes püspök — a jószágos anya, a katolikus egyház volt. Fölszentelt fiai és leányai, ámbár az ő fejük fölött is leszakadt a ház, ámbár az omladék százakat összeroncsolt az ő kedves testvérei közül is: legyőzték a hit erejével szívük ijedelmét és fájalmát, elhagyva szegény hallottjaikat, akiken már ugy sem segíthetnek, utra keltek az ingó utcákon. Még a hadihajók derék tengerészei meg sem közelíthették a partokat; még a hideg és elsötételt éjszakában sokáig késett a külső segítség; — a mikor a papok és gyöngye apácák már könyöröltes szívvél enyhítették e világelfordulásban embertársaik bánalmait. Ötszáz sebesültet ápoltat a pápa a Vatikán kórházában; ezer árva ellátásáról és neveltetéséről gondoskodik nagykorúságukig; annyi készpénze nem lévén, egy millió lira hitellel sietett az éhen, sebesülten és mezitelenül maradtakon segíteni. Január 24-én vagy az azt követő hétre, minden templomban gyűjtést rendeznek.

— **A Nőegylet közgyűlése.** Ma vasárnap d. u. 3 órakor tartja tisztújító közgyűlését a vármegyeház kistermében. Ezt megelőzőleg fél 3 órakor választmányi ülés lesz.

— **Az iparhatósági megbízottak választása** ma (vasárnap) délután 3 órakor a város tanácskozási termében Soó Domokos városi tanácsos elnökletével történik meg. Ismételten felhívjuk az érdekelt iparos polgárságot e fontos választás megejtésében való részvételre.

— **Vármegyénk iparfejlesztő bizottsága** tegnap délután 4 órakor Ugron Ákos főispán elnökle alatt ülést tartott, a melyen több folyó ügyet intézett el.

— **Nagyszabású estélye** lesz városunkban e hó 24-én (vasárnap) a Szent Antal társaságnak. Műsora igen érdekes és vonzó számokból

van összeállítva. Szabó Antal kántor bevezető éneke után Tankó Vilmos főgimn. tanuló szavalja a „Kevlári bucsut” Heinetől. A ref. koll. önképzőkör énekkara énekel. Dr. Solymossy Lajosné és Dr. Dávid Lajos ref. koll. tanár négy kézre zongorán játszanak. Dr. Váentsik Ferenc vármegyei tisztifőügyész pedig szabad előadást tart. Szabó Gáborné Török Piroska énekel. Báró Sebessy Mártha Dr. Solymossy Lajosné zongorakíséretével a „Szép Ilonka” melodramát adja elő. Bezáró ének. Az estélyt Dr. Váentsik Ferencné, Péter Lajosné és Péter Józsefné rendezik Soó Gáspárné elnökségével. E nagyszabású estélyre az érdeklődő közönség szíves megjelenését kéri a rendezők.

— **A jövő iparosai.** Székelyudvarhely városi igaros közönsége a villamos-telep szerződésének 32. §-ában szerzett jogai alapján, igen szép jövőt teremthet magának. Ez a §. így szól: „Az elektromos-áram ára motorok hajtására vagy más ipari célokra, tekintet nélkül a napszakára, melyben az áram használtatik, hektó-watt-óránként 3 (három) fillér; az esetre, ha az áram évi átlag ezer órán túl vétetik igénybe, a többlet fogyasztásért hektó-watt-óránként 2 (kettő) fillér, s a mennyiben az elektromos-telep szállítaná az áramot az esetleg létesítendő városi vízvezeték szivattyuinak hajtására, az e célra felhasznált áram egységára 1:8 fillérben állapítatik meg hektó-watt-óránként.” Az eddig kézi erővel dolgozott és dolgoztató iparos elképzelhetetlen gyorsaságot s nagy munkaerő megtakarítást érhet el a villamosáram erejének felhasználásával. Nincs vesztegetni való idő. Aki előhaladását akarja, törekedjék a gyorsabb és olcsóbb hajtóerőt igénybe vevőni.

— **Egyházi estély.** A székelyudvarhelyi református egyházközség ma, január hó 17-én, d. u. 5 órakor, a ref. kollegium tornacsarnokában tartja ez évadban harmadik egyházi estélyét. Ez alkalomra a rendezők a következő érdekes programot állították össze: 1. A gyülekezet éneke. Mint a szép hives patakra. II. Zsolt. 2. Szaval: Boga Janka áll. isk. tanítónő. 3. Felolvas Dr. Dávid Lajos ref. főgimn. tanár. 4. Énekel Mihálovits Béláné, háromiumon kíséri Horváth József, ref. kántor. 5. A koldusnak is van hazája. Irta Ábrányi Emil, szavalja Nemes Árpád VII. oszt. tanuló. 7. A gyülekezet éneke: Áld meg Ur Isten a te népedet. Ezen estélyre a belépés ingyenes, kegyes adományok a Kálvin alapra szívesen fogadtatnak. Az estély rendezői: Bod Emma, Kelemen Ilona, Bod Etelka.

— **Tánciskola.** Simkovits József okl. táncitanító e hó 19-én (kedden) a Budapest-szálló színháztermében tánciskoláját megnyitja.

— **Siremléket Bedő Ferencnek.** A következő sorokat vettük: Tekintetes Szerkesztő ur! Néhai Bedő Ferenc református lelkész sirja rendezésére b. lapjában a „Székely-Udvarhely”-ben megjelent első közlemény után 78 korona adományt kaptam s így gyűjtésem ez idő szerinti eredménye 191 korona. Adakoztak. N. N. 10 koronát; Szöllösi S., Ugron Z., Özv. Boros Károlyné és N. N. 5—5 koronát; Sebesi Ákos, Gyarmathy D. dr., Persián J., Rösler és Gábor 4—4 koronát; Dr. Fodor B., Csia Kálmán, Gálffy István, Flórián Kristóf, Snappek Józsefné, Zimnyi Ferenc, Dr. Roman D. J., Dr. Váentsik Ferenc 2—2 koronát; Kisgyörgy S., Gálffy Kálmán, Riemer J. Zakariás A., Szé-

kely D., Csiki L., Biró D., Tamás B., Ernst Gy., Deréki A., Sükösd M., Mészáros L., Jaeger F. J., Vajda F. körjegyző olvashatatlan és N. N. 1—1 koronát. Még hozzájárul a gyűjtéshez annak a gyűjtésnek eredménye, melyet Riemer K. Gusztáv ur még akkor mindjárt a néhai halála után indított volt, meg s melyhez többen jelentékenyebb összeggel járultak volt. Riemer ur megígérte, hogy az aláíróktól akik még nem fizették volna be. amit aláírtak, beszedi az adományokat s a nála levő gyűjtéssel együtt rendelkezésemre bocsátja. Ez uton is kérem Riemer urat, hogy szíveskedjék mielőbb rendelkezni s nekem átadni. A gyűjtés eredménye még nem elég, de remélem, hogy még sokan lesznek, akik kérésemet nem utasítják vissza s adományozni fognak, hogy a kitűzött célt megvalósíthassam. Tisztelettel kérem jó ismerőseit, barátait s különösen volt hiveit, hogy segítsenek kegyes adományaikkal. Szerkesztő urnak szívesességét köszönve, maradok tisztelettel: Dr. Solymossy Lajos.

— **A Nőegylet szerdai fillérestélyének** jövedelmét a földrengéssel sújtott olaszországiak felszámolására fordítja, a miért is felhívjuk ez estélyre a közönség figyelmét. Az estély műsora: 1. Szaval Ferenczy Lenke. 2. Szabad előadást tart Hegy-megi Kiss Pál. 3. Énekel a koll. önképzőköri férfikar. 4. Magánjelenet előadja Gyarmathy Ildikó. 5. Világposta. Rendezők: Kassay Irén, Dózsa Sári, Lányi Rózsika.

— **Székelykeresztúron** e hó 14-én este a polgári körnek ismét sikerült fillérestélye volt, a melyet özv. Orbán Péterné és Konrád Józsefné rendeztek. Az estély műsora Orbán Balázs János plebános tartalmas beszédével kezdődött. Mántó Annuska és Lányi Irénke pedig sikerült dialogot adtak elő. Majd Konrád Rózsika és Pelcer Vilmos bravuros hegedűjátéka következett, melyet Sáska Annuska jól sikerült szavalata követett. A közönség zajos tapsokkal adott kifejezést tetszésének, melyet a befejezésül Horváth Lajos tanár által rendezett előkép fokozott.

— **Az iparfejlesztő bizottság** méltó és szép cselekedettel zárta le múlt évi működését. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara december közepén 180 koronát küldött a bizottsághoz azzal a felkéréssel, hogy ez összegből helybeli szegény székely iparostanoncok karácsonyra ruhákkal ajándékoztassanak meg. Ugron Ákos főispán, a bizottság elnöke, az őt annyira jellemző minden közérdekű dolog iránti megértő szeretetével, jóindulatával azonnal megbeszélésre hívatta össze az összes helyi ipartársulatok vezetőit, a kik előtt örömmel bejelentvén az iparkamara adományának a tényét, egyttal kijelentette, hogy ő a bizottság elé terjesztendő utólagos jóváhagyás reményében elnökileg az iparfejlesztő bizottság pénztárából is 100 koronát kifizetni rendel, mivel mint a hozzászólásokból is meggyőződött, az így 280 koronára pótoltt összegre is fölös számú felruházandó tanonc fog akadni. Egyttal az értekezlet helyeslése mellett felkérte Kovács Dániel ipariskolai igazgatót, Soó Domokos városi tanácsost és id. Bodrogi Istvánt a csizmadia ipartársulat elnökét, hogy vegyenek részt a ruhasegélyre alkalmas és rászoruló inasgyerekek kiválasztásában és a ruhaneműek

bevásárlásában. Az így megalakult szűkebbkörű bizottság feladatát karácsonyra nagy buzgalommal és körültekintéssel el is végezte. Segélyben részesültek a következő törekvő tanoncgyerekek: Benkő Mihály, Gellért Ferenc, Toró János, Sándor György, Szöllősi György, Daniel József, Erdős Mihály, Csiki Sándor, Szeles Sándor, Szemerjai Albert, Mihály András, Pál Péter, Palavics Márton, Csont István, Pálfi Gergely, Szabó Sándor, Péter József, Kakasi István, Szabó István, Bokor Dénes, Jakab Sándor, Kádár Ferenc, Balázs József, Bálint Ignác, Bomhár Dénes, Simó György, Hajdu Márton, Borbély Ferenc, Ágoston Ferenc, Virág Lajos és Bokor Gábor. Valamennyien a szerint, hogy mire volt a leginkább szükségük, vagy egy pár csizma, egy-egy meleg felső, vagy nadrág, sőt egész rend ruha örömeiben és hasznában részesültek, s most hálás szívvel gondolnak az őket ért jóindulatu gondoskodásra, egy olyan tényre, mely dícséretre nem szorul, mert önmagát és megvalósítóit dicséri. Ezek közé tartozik még Szöllősi Samu ur is, aki 30 koronányi kegyes adományával szintén hozzájárult a fuk fölségeléséhez.

Meghívó a székelykereszturi ifjuság Székelyudvarhelyt 1909 febr. 2-án a Budapest-szálló színháztermében a székelykereszturi államilag segélyezett községi polgári leányiskola tanszer szükségleteinek javára tánmulatsággal egybekötött színelőadására, melyre a n. é. közönséget e helyen is tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté fél 8 órakor. A nemes cél érdekében kérjük a szives jóindulatu pártfogást. Helyárak: Páholy 8 K, támlásszék 2 K, kőrszék 1 K 60 f, zártszék 1 K 20 f, földszinti állóhely 1 K, diákjegy 60 f, karzati ülő I-II. 1 K, a többi 60 f, állóhely 40 f. A karzatra váltott jegyek a tánmulatságra nem érvényesek. Jegyek előre válthatók Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 31. Védnökök: Ugron Ákos főispán, Sebessy János dr alispán, Valentsik Ferenc dr tisztí főügyész, Solymossy Endre orsz. képviselő, Mátéffy Domokos a Székely Társaság elnöke, Báró Orbán Ottó közb. elnök, Gróf Mikos János főesperes, Vajda Ferenc ref. esperes, Kisgyörgy Sándor unit. esperes, Raffaj Domokos unit. esperes, Betegh Pál főszerszertő, Persián János keresk. elnök, Demeter Lőrinc dr. udv. j. főszolgabíró, Gálffy Kálmán kereszturi j. főszolgabíró, Szabady Tivadar oklándi j. főszolgabíró, Sándor Albert földbirtokos, Szász Ferenc tanítóegyl. elnök, Gálffy István jegyzőegyl. elnök. Színre kerül: Csalódások, vigjáték 4 felvonásban Kisfaludi Károlytól. Személyek: Gróf Elemir Horváth Lajos, Báró Kényesi Radó Dénes, Köröndy Lina fiatal özvegy Lánya Irénke, Lombai uradalmi inspector Solymossy Soma, Elek ennek fia hadnagy Csonka Árpád, Lidi rokona Horváth Irénke, Luca kisasszony Bándi Rózsika, Mokány földesur Farkas Gábor, Vilma Lina társalkodónője Pelczur Vilma, Tamás uradalmi kertész Szalontai Gábor, Antal Elemir inasa Páll Dénes, Péter Lina inasa Marossi Gyula. Történetik Elemir és Lina közös jószágán. Előadás után tánc reggelig.

Nyilt-tér.*

Felünk Benedek Aladár jh. ur érdekében kinyilvánítjuk, hogy ő és Szabó Árpád, collegiumi tanár ur között f. hó 11-én lefolyt ügyre vonatkozóan nem vállal a Szerk.

natkozólag Szabó ur kijelentette, hogy „rendőrökkel eltávolítottam“ kifejezését sértőleg nem használta, tehát felünkre nézve a sértő kifejezés illuzóriussá válik; másfelől Szabó ur kijelentette azt is, hogy a felünk által neki mondott „spiczli“ szót személyes sértésnek nem minősíti, mivel ez a kifejezés őt, mint hivatali közeget érintette.

Az ügyet mind magunk, mind felünk részéről befejezettnek nyilvánítjuk.

Székelyudvarhely, 1909. jan. 14-én.
Bálint József jh.
Gonda Tibor jh.
mint Benedek Aladár jh. ur megbízottai.

Fogzás.

Ugyan adjatok a szenvedőnek SCOTT fele Emulsiot és kiméjletek meg álmatlan éjszakától. A fogak minden fájdalom és belbaj nélkül bujnak elő, fehérek, erősek és egyenesek lesznek. A gyermek szereti a

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT féle módszer védjegyét a halászt - kérjük nyelvébe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Kiadja Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató és könyvkötő-intézete.

Téli menetrend.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. - Predeal - Bukarest - Palanca	Gyv.	Szv.
506	502.	állomások	501.	507
-III.	I-II.		I-II.	I-III.
820	915	i Budapest k. p. u.	750	720
1121	1112	é Szolnok	539	344
144	1247	é Püspökladány	403	117
	218	é Debreczen	220	1040
348	211	é Nagyvárad	239	1109
827	553	é Kolozsvár	1110	559
733	937	é Dés		340
1016	726	é Aranyosgyéres	930	348
1048	755	é Torda	852	313
1044	750	é Székelykocsárd	900	370
458	1025	é Marosvásárhely	615	1225
1148	831	é Tövis	812	157
	930	é Gyulafehérvár	700	1244
	408	é Arad	1221	632
800	1220	i Budapest k. p. u. Aradonát	1225	605
404	1000	i Arad	488	833
1058	746	i Gyulafehérvár	910	225
1206	888	i Tövis	812	157
1239	905	é Küküllőszög	735	1253
302	911	i Küküllőszög - Parajd	648	1228
902	223	é Parajd Szováta és Korond fűrdők	105	745
127	944	é Kiskapus	656	1146
358	1257	é Nagyszében	445	731
300	1055	é Segesvár	549	954
320	1110	i Segesvár-Sz.-udvarhely	600	917
326	1114	é Héjjasfalva	526	930
402	1150	i Héjjasfalva-Sz.-udvarhely	531	849
441	1229	é Székelykeresztur	430	815
606	155	é Székelyudvarhely	305	700
		Homoród-, Szejké-, Gergely- és Solymossy-féle Sósfürdők		
632	135	é Földvár-Előpatak-fürdő	313	637
712	209	é Brassó	245	546
200	219	é Predeal	112	
111	331	é Bukarest	800	
805	920	é Brassó Kézdivásárhely-Bereczk	159	633
841	305	é Sepsiszentgyörgy	1241	505
1008	430	é Kézdivásárhely	1033	
1249	705	é Kézdiszentkereszt, Vénus-ásványvíz-forrás, kőbányák, lenmagolaj készítés	952	154
134	759	é Bereczk	905	1257
225	855	i Sepsiszentgyörgy-Gyimes-Palanca	1205	425
1035	500	é Málnás-fürdő	1113	346
1114	610	é Tusnádfürdő	1033	321
1148	658	é Csikszerecs	903	223
1242	831	é Mádéfalva	824	151
115	900	i Gyimes	520	
336	306	é Palanca		1002
346	346	vi Mádéfalva	755	150
200	946	é Gyergyószentmiklós	500	1020
440	1230			

Nyomatott Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt. 1909.

— Eladó 7 szekér széna és 3 szekér sarju Kobátfalván. Bővebb tájékoztatást nyújt Ferenczy csendőrhadnagy Székelyudvarhelyt.

Egy jó írásu nőt

irodai munkára teljes ellátás és havi 10 korona fizetéssel felveszek. Állomásművelés Szováta.

Aki hirdetni akar

sikerrel, az forduljon az Általános Tudósító (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, Budapest, VII. Erzsébet-körút 41., ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és nap- és szakértelmekkel, pontosan és szolid áron eszközölnek. Több mint 200 naptár kizárólagos képviselője, vidéki lapok központi hirdetési osztálya, számos hírlap kizárólagos kezelője. Disztes újságkatalógus, képes naptárjegyzék és minden felvilágosítás a t. e. hirdetőknél díjmentesen.

Kitünő főzött
ECET
nagyban és kicsinyben, állandóan előnyös árak mellett kapható
Csia Falás
ecetgyárban Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca (ezelőtt Cigány-utca) 22. szám alatt.
!! Jó minőségű honi gyártmány !!

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Ki a Yes-Oui-Si

cimű lapot megrendeli, játszva, minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. — Előfizetési aranyedre 1—1 kiadásra 3 K. — Megrendeléseket elfogad a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala Székelyudvarhelyt és mutatványszámot küld a Yes-Oui-Si kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97-ik szám.

FESTŐMŰVÉSZET REMEKEL.

RÉGI MESTEREK: Murillo, Rembrandt, Hobbema, Liotard, Goya, Rexi, Tizian, Turner, Rogier, Id. Hals, Id. Holbein, Reynolds, Raffael, Botticelli, Luini, Fra Angelico, Ferrari, Dürer, Caravaggio, Rubens, Velazquez és mások leghíresebb alkotásainak gyűjteménye az eredeti festményeket hiven előtáró színes másolatokban egyenként is kapható 23/33 cm. nsban:

BETEGH PÁL
KÖNYVKERESKEDÉSÉ-
BEN SZ.-UDVARHELY
Kossuth-utca 31. sz. a.

Szép jelmezzruhákat

estékre olcsón lehet kölcsön venni
Karda Dénes
fűszerkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth Lajos utca 61. sz.

DrWagnerVilmos-féle Menthol sósborszesz

a leghatásosabb háziszser. Kapható: gyógyszerárakban, drogeriákban, fűszerkereskedésekben stb. vagy közvetlenül „Isten szemé“ gyógyszerárában Teke (Kolozs-m.) Egy üveg ára 40 f, 1 K és 2 K. Ismét-elárnsítókna legmagasabb engedély.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések, ugyszintén mindenféle könyvnyomtató és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek
Betegh Pál villamos tüzemre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.
Aki megrendeléseket azonnal elintézi.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, oszznál és meghűléseknél, bedörzsöléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Rőraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. **Dr Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz“,** Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.